

tilbage igen. Der er kommet en saadan Mangel paa Respekt for Tro og Love omkring i hele vort offentlige Liv, ikke i Politikken alene, at det nok kan gøre alvorlige Mænd betænkelige. Jeg tror ogsaa, at den ærede Konsejlspræsident rent egoistisk ikke har Grund til at være tilfreds dermed; thi hvis den Opfattelse bliver almindelig her i Landet — hvad den er godt i Færd med — at Kingeagten for Tro og Love nu i og for sig er den sande Vej for de danske til Kos og Maat, og det dernæst ogsaa bliver saa, at selv de Mænd i Nationen, der gaa foran, anse denne Vej for en ret passabel Vej og en ganske respektabel Vej, tror den ærede Konsejlspræsident saa ikke, at det Øjeblik kommer, hvor den samme Vej, den samme Troløshedens og Forræderiets Vej ogsaa bliver Vejen, ad hvilken man søger til den Magt og Kos, som den højtærede Konsejlspræsident i dette Øjeblik sidder inde med? Jeg tror, at der i Luften ligger noget, som maatte henlede den højtærede Konsejlspræsidents Opmærksomhed ogsaa paa dette Punkt.

Jeg skal endnu knytte et Par Bemærkninger til de Tal, den højtærede Konsejlspræsident fremskillede for os i Gaar, ikke fordi jeg har noget imod disse Tal — jeg tvivler selvfølgelig ikke paa, at man i Finansministeriet er i Stand til at udarbejde dem med en saadan Nøjagtighed, som slige Tal kræve — men det, der har forundret mig der, er, at den højtærede Konsejlspræsident overhovedet kunde have Vist til at komme med denne Balance. At man i dette stakkels lille, hjælpeløse, afmægtige Land kan falde paa at tage Militæretaten i den ene Haand og alle Statens civile Opgaver paa det aandelige og materielle Omraade i den anden og saa finde en Trøst i, at disse militære Formaal dog ikke sluge fuldt saa meget som alt det andet! Jeg mangler i min Hjerne det intellektuelle Organ, som udkræves for overhovedet at følge en saadan Tankegang. Der er dog ingen, heller ikke i Ministeriet — det antager jeg efter de Ytringer, som til forskellige Tider ere blevne fremsatte derfra — som opfatter vort Militærvæsen som andet, end at det er en Slags international Repræsentationsudgift, en Demonstration, vi ere nødte til at foretage, og som vi ogsaa ere nødte til at anvende nogle Penge paa, men hvorpaa det vilde være aldeles urimeligt at bygge nogen Tanke enten om vort Lands Forsvar eller nogen Sikkerhed for dets Selvstændighed. Ingen tænker jo dog paa, at vi med vor Militærmagt skulde kunne enten angribe nogen som helst eller forsvare os mod nogen som helst. Men naar det er saa, saa at

høre fra den Side, der styrer dette Lands Unliggender, en saadan Sammenstilling som den, at vort Militærvæsen paa den ene Side, i den ene Vægtfaal, skulde balancere op mod alt det øvrige, som dette Land har med at gøre, er dog virkelig en saare mistroelig Tankegang, at være Vidne til. Det forekommer mig, at den Trøst, som man finder i, at Militæruddgifterne endnu ikke have overstredet de civile, er af en noget lignende Bestaafenhed, som dersom en Familiefader vilde sige: Vi have ikke Raad til al den Lüksus; vi gøre for mange Selstaber; vi kunne ikke holde Heste og Bogn, vi maa indskrænke os, og hans Kone saa dertil svarede: Nej, det er der saamænd ingen Grund til, thi læg Mærke til, at Familien er ogsaa vokset; Husholdningsregnskabet steg til det dobbelte og de nyttige og nødvendige Udgifter ligeledes svulmede op. Det ene Raisonement vilde ikke være meget bedre end det andet. Der er derimod en anden Betragtning, som jeg, naar man ser paa saadanne Tal, som dem, den ærede Konsejlspræsident fremskillede for os, og som ikke ere nye for os, synes maa paatvinge sig os, nemlig, at til den formidable Stigning af vore Budgetter, baade de civile og de militære, svarer samtidig en ligesaa formidabel Stigning af dette Lands Skattebyrder. Jeg tror, at vi i denne Tid, hvor det jo er moderne at tale om sociale Reforme, vilde hjælpe dette Land bedre end ved nogen som helst anden Reform, dersom vi nu hjalp det til — ikke at faa tilbage, for det er ikke muligt, disse Hundreder af Millioner, som ere givne ud i dette Ministeriums Regeringsaar, men dog at hindre, at det i Fremtiden gik paa samme Maade. Den almindelige Jølelse tror jeg er den, at dette Land er et fattigt Land. Det er i alt Fald min Opfattelse. Maaffe er der andre Lande, hvor Armoden, den egentlige Nød, er større end her; men den Fattigdom, som fremtræder i almindelig Mæringsførg, tror jeg næppe i noget Land er mere udbredt end her. Men dersom vi havde ladet disse mange Millioner, som vi have anvendt til Formaal, som vi ikke kunne magte, blive i Omsætningen som et Middel til at fremme dette Folks økonomiske Fremgang, tror jeg, vi havde været ulige lykkeligere stillede, end vi ere i dette Øjeblik. — Jeg maa maaffe med det samme sige et Par Ord til min ærede Kollega i Finansudvalget, det ærede Medlem for Nørre-Sundby (Lutein). Han var meget ivrig for at bekræfte overfor mig, at han var sand Oppositionsmand, og han gjorde det med en saadan elskværdig Trosthyldighed, at jeg i Virkeligheden i dette Øjeblik